

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาในการดูแลด้านจิตใจของผู้ป่วยเอดส์

ผู้เขียน นางสาวอำพันธ์ เรียงเสนาะ

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. พรรษา	เศรษฐบุปผา	ประธานกรรมการ
อาจารย์สิริลักษณ์	วรรณะพงษ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การคิดเชื้อเอชไอวีก่อให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจแก่ผู้ป่วยเอดส์เป็นอย่างมาก และพบว่ามีปัญหาการระบาดของโรคเอดส์อย่างมากในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเป็นทางเลือกหนึ่งของผู้ป่วยเอดส์ได้นำมาใช้ในการดูแลด้านจิตใจของตนเอง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาในการดูแลด้านจิตใจของผู้ป่วยเอดส์ในอำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ป่วยเอดส์ที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอก หรือมารับบริการตรวจรักษาในโครงการให้บริการทางการแพทย์และสังคมแบบกลางวัน (Day Care Center) โรงพยาบาลขุนตาล จังหวัดเชียงราย มีการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 15 ราย ทำการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงกระบวนการ

ผลการวิจัยพบว่าภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาในการดูแลด้านจิตใจของผู้ป่วยเอดส์สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็นคือ ลักษณะของภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาที่ผู้ป่วยเอดส์ได้นำมาใช้ในการดูแลด้านจิตใจของตนเอง ซึ่งได้แก่ ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาที่เกี่ยวข้องกับอาหารและสมุนไพร ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาที่เกี่ยวข้องกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาที่เกี่ยวข้องกับเคราะห์กรรม และภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาที่เกี่ยวข้องกับหลักทางพระพุทธศาสนา และผลของการนำเอาภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาใช้ในการดูแลด้านจิตใจของผู้ป่วยเอดส์ พบว่าช่วยส่งเสริม

สุขภาพจิต เสริมสร้างความหวังและกำลังใจ สร้างหลักและมีเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดสัมพันธภาพในครอบครัวและสังคม และได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาที่ผู้ป่วยเอดส์นำมาใช้ในการดูแลด้านจิตใจของตนเอง สามารถนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางแก่พยาบาลและทีมสุขภาพ ในการส่งเสริมหรือจัดหารูปแบบกิจกรรมผสมผสานระหว่างการแพทย์แผนปัจจุบัน และภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการดูแลทางด้านจิตใจให้แก่ผู้ป่วยเอดส์ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title *Lanna* Local Wisdom in Psychological Care Among AIDS Patients

Author Miss Ampun Riangsantor

Degree Master of Nursing Science (Mental Health and Psychiatric Nursing)

Thesis Advisory Committee

Lecturer Dr. Hunsu Sethabouppha Chairperson

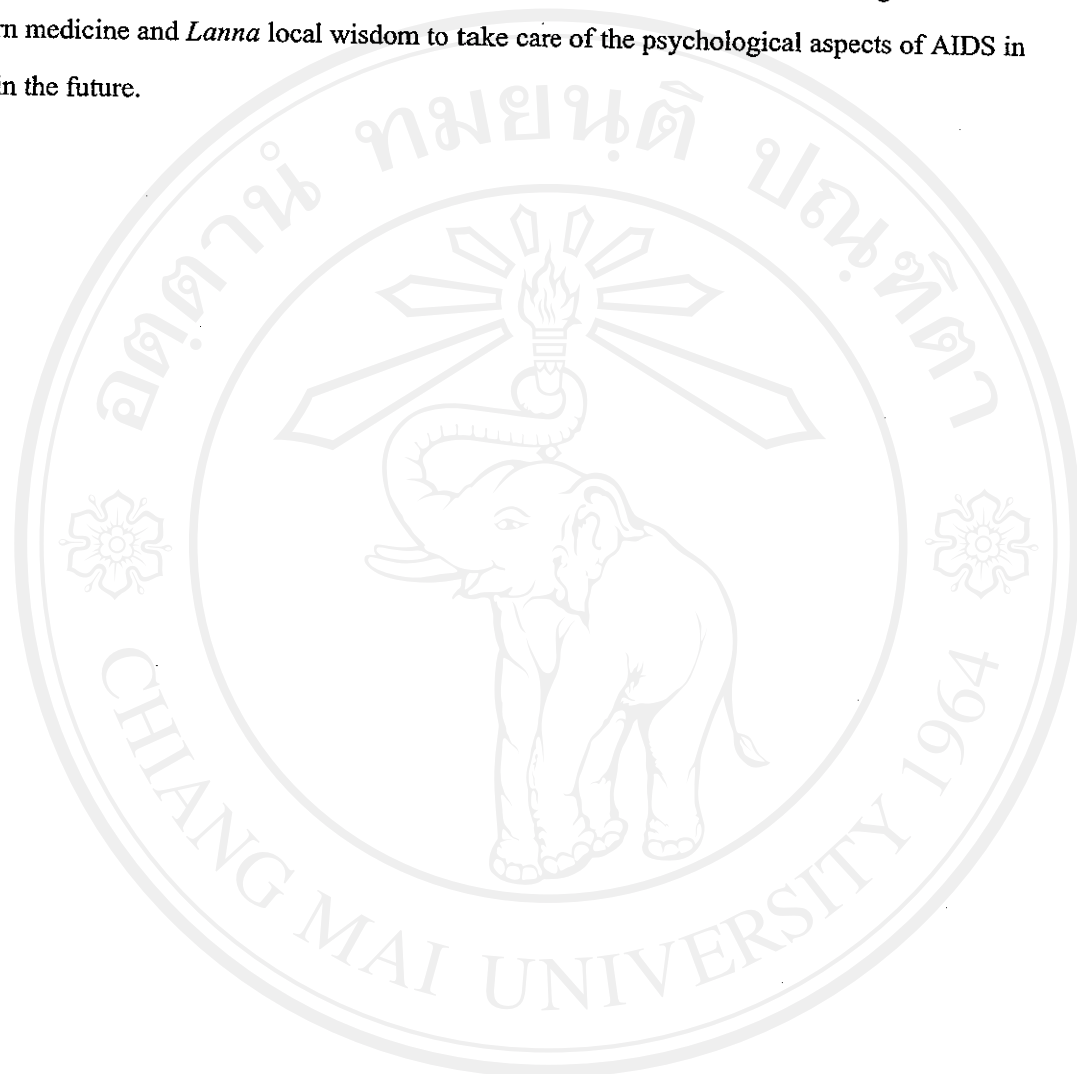
Lecturer Siriluck Vadtanapong Member

ABSTRACT

HIV infection is recognized as having a psychological affect on person with AIDS, and HIV infection has spread specifically in the upper northern region of Thailand. *Lanna* local wisdom can be used to assist in their psychological care. This qualitative research aimed to explore the utilization of *Lanna* local wisdom in the psychological care of patients with AIDS in Khuntan district, Chiang Rai province. Informants were persons with AIDS, who received care at the Out Patients Department (OPD) or Day Care Center (DCC) in Khuntan hospital, Chiang Rai province. Fifteen participants were selected by using purposive sampling. The data were collected during July to November 2006 by in-depth interviews. Data were analyzed using thematic analysis.

Results of this study showed that *Lanna* local wisdom in the psychological care of AIDS patients could be encapsulated into two main themes. First, characteristic of *Lanna* local wisdom in AIDS patients to take care of their psychological health such as *Lanna* local wisdom about nutrition and herbs, *Lanna* local wisdom about authority of supernatural beliefs, *Lanna* local wisdom about karma beliefs, and *Lanna* local wisdom about Buddhist beliefs. The second theme was perceived effects of *Lanna* local wisdom which included mental health promotion, enhanced hoping and mental support, had a sense of connectedness in life, enhance the relationship in their family and society, and be a part of society.

The results of study lead to understanding of *Lanna* local wisdom to utilize in the psychological care of AIDS patients. These results can be used as baseline information and as a guideline for nurses and the health care team to promote or provide the suitable integrated model of modern medicine and *Lanna* local wisdom to take care of the psychological aspects of AIDS in patients in the future.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved